

OSLOBODENJE

Objavljeno 4. Juli 2018.

Piše: [Eldar Dizdarević](#)

Rasterećenje privrede à la Vlada FBiH

U trenutku kada je EPBiH počeo tražiti garancije za kredit, obaveza po osnovu premije iznosila je oko 6 miliona KM. Sa izmjenom Pravilnika ta se obaveza povećala na 39,6 miliona KM!

Cijeli mandat Vlade Federacije BiH bit će potrošen na rasterećenje privrede. Ovu sada već legendarnu, vizionarsku rečenicu izgovorio je u martu 2015. godine aktuelni premijer federalne Vlade Fadil Novalić podnoseći svoj ekspoze. Međutim, nažalost, danas je svima jasno da je Vlada FBiH u posljednje tri godine dobar dio svog mandata potrošila na usvajanje mjera koje samo vode ka punjenju budžeta, pri čemu se te mjere čak i uz upotrebu dosta mašte ne mogu nazvati rasterećenjem bilo čega.

Evo najnovijeg primjera. Zapravo samo još jednog u beskonačnom nizu. Pogledajmo kako to federalna Vlada zaista “rasterećuje” privredu, odnosno na šta troši svoj mandat kako je to premijer najavio u ekspozeu. Nažalost, u javnosti se često i ne primjećuju ovakve i slične sitnije stvari jer je pažnja javnosti usmjerena većinom na zakone, tako da ovakva i slična “rasterećenja” često ne dobiju zasluženu medijsku pažnju. No, to ujedno i ne znači da je Vlada prestala trošiti svoj mandat na “rasterećenje” privrede.

Prije mjesec Vlada FBiH donijela je izmjene Pravilnika o pratećoj dokumentaciji i informacijama neophodnim u proceduri donošenja odluke o izdavanju garancije Federacije BiH i procentu premije i provizije za izdavanje garancije, koje su objavljene u Službenim novinama FBiH od 8. 6. 2018. Te izmjene sadrže samo četiri člana, a nas u ovom slučaju interesira član 3, koji kaže da se u članu 7 prethodnog istoimenog pravilnika broj 0,5 posto zamjenjuje brojem 3,3 posto. Na prvi pogled beznačajna sitnica, zar ne?

No, pogledajmo sada kakve efekte ta sitnica ostavlja u praktičnoj primjeni i provedimo je onda kroz prizmu “rasterećenja privrede”. Prvo skrenimo pažnju da je u ovom slučaju riječ o premiji i proviziji na garancije koje izdaje Federacija BiH, a koje obračunava i naplaćuje Ministarstvo finansija FBiH. U prethodnom pravilniku u članu 7 je navedeno da se premija naplaćuje jednokratno u trenutku izdavanja garancije, a obračunava se po stopi od 0,5 posto na iznos glavnice. Izmjenama pravilnika sada se premija obračunava po stopi 3,3 posto, što, naravno, predstavlja ogromno povećanje! Koliko je zapravo to veliko povećanje, vidi se tek kada se u cijeli ovaj slučaj uvedu konkretne brojke, iskazane u KM-ovima.

Evo sada i konkretnog primjera. Javno preduzeće Elektroprivreda BiH Sarajevo prije izvjesnog vremena započelo je proces traženja garancija Federacije BiH po osnovu kredita kod kineske banke Export-Import Bank of China (EXIM) za izgradnju bloka 7 u termoelektrani Tuzla. Riječ je o kreditu u iznosu od 614 miliona eura, a jedan od uslova za

odobrenje kredita koje traži kineska banka je garancija FBiH. U trenutku kada je Elektroprivreda počela tražiti garancije njena obaveza po osnovu premije iznosila je oko 6 miliona KM.

Međutim, sa pomenutom izmjenom Pravilnika ta se obaveza Elektroprivrede BiH preko noći povećala, kako saznajemo od dobro obaviještenih izvora, na 39,6 miliona KM! Kada se svemu tome još doda i provizija od 8 miliona KM, onda zapravo ispadne da u ovom procesu “rasterećenja privrede” Elektroprivreda BiH treba jednokratno prije izdavanja garancije Ministarstvu finansija FBiH, odnosno federalnoj Vladi, platiti ravno 47,6 miliona KM! Nema šta, rasterećenje privrede à la federalna Vlada par excellence!

Na našu veliku žalost, nisu predstavnici aktuelne federalne izvršne vlasti samo na ovo “rasterećenje” potrošili nešto više od tri godine svog mandata. Smanjili su tako oni, naprimjer, zateznu kamatu na radnička potraživanja sa 12 na samo 0,2 posto. Smanjili su prvo i neoporezivi dio toplog obroka, kao i neoporezivi dio regresa, da bi se na kraju, najnovijim izmjenama zakona, u potpunosti došlo do glave toplom obroku, naknadi za prevoz i regresu. Zbog toga iz Saveza samostalnih sindikata BiH tvrde da će nedavno donesenim zakonima o doprinosima i porezu na dohodak de facto doći do ukidanja toplog obroka, naknada za prijevoz i regres, čime će se izvršiti dodatni udar na džepove radnika.

S druge strane, poslodavci u FBiH, dakle upravo oni zbog kojih bi se najvećim dijelom i trebale provoditi mjere rasterećenja privrede, kažu da su sve dosadašnje aktivnosti aktuelne Vlade FBiH, a posebno posljednje zakonske izmjene doprinosa i poreza na dohodak, više kozmetičke nego reformske prirode čiji je jedini cilj zapravo povećanje budžetskih prihoda. Da li su poslodavci u pravu ili ne, odgovor će nam ponuditi i čisto retoričko pitanje koja je stvarna svrha, naprimjer, enormnog povećanja premije i provizije na izdavanje garancija FBiH. Trebamo li se sada uopće prisjećati Zakona o radu u FBiH koji je kroz parlamentarnu proceduru proguran uz svesrdnu pomoć predstavnika međunarodne zajednice u BiH, Svjetske banke i MMF-a, a uz ogromno protivljenje nezavisnih stručnjaka, radnika i Sindikata, kao i ostalih reformskih mjera aktuelne Vlade FBiH?

Uostalom, možda je najbolji i najprecizniji opis dosadašnjeg pregalaštva federalne Vlade na rasterećenju bh. privrede dao zastupnik u Zastupničkom domu Parlamenta FBiH prof. dr. Dženan Đonlagić, ekonomista i univerzitetski profesor. On je nedavno rekao kako ključne ekonomske mjere rasterećenja privrede nisu ispunjene, a dokaz tome u prilog su i novi zakoni o doprinosima i porezu na dohodak. I premijer Novalić i ministrica finansija Jelka Milićević koriste u svojim izlaganjima termin “neutralni fiskalni efekat”, kaže on. A konstatacijom da zakoni i reformske mjere dovode do neutralnog fiskalnog efekta dokaz su da ne dolazi do rasterećenja privrede, već da se samo na drugačiji način vrši raspodjela javnih prihoda.

I upravo je u tome suština svega. Dok predstavnici Vlade FBiH nesebično troše svoj cijeli mandat na navodno rasterećenje privrede, oni zapravo u veoma bliskoj saradnji sa predstavnicima Svjetske banke i MMF-a predano rade samo na punjenju budžeta radi što sigurnije otplate kredita čiji je cilj u konačnici samo finansiranje preglomazne i jalove administracije. Pri tome je i federalnoj Vladi, ali i predstavnicima Svjetske banke i MMF-a, privreda doslovno zadnja rupa na svirali. Upravo to potvrđuju i mali primjeri iz prakse poput gore opisanog slučaja povećanja premije i provizije za izdavanje garancija Federacije BiH.